

Notat - Kommuneøkonomi og eventuelle frigitte midlar – 02.12.15

Innleiing

Dette er ein kort gjennomgang av korleis økonomien til ein ny Nordhordlands kommune kan bli.

Telemarksforsking (TF) har sett på dette i tidlegare rapportar og i det dokumentet som heiter «Rapport 2015» er der ein del om økonomi og ressursbruk.

Det viktigaste i dette notatet er inntektene og at der kan vere stordriftsfordelar med omsyn til administrasjon i ein storleik av 30 – 50 mill kr årleg. Forhandlingsutvalet bør ha ein medviten haldning til korleis desse midlane bør nyttast i ein ny kommune.

Inntektene

Regjeringa vil i løpet av desember sende ut på høyring eit forslag til nytt inntektssystem for kommunane. Det er gitt signal om at ein vil sjå på basistilskottet (12,8 mill kr pr kommune) og kriteriet for småkommunetilskottet.

Dei kommunane som vel å slå seg saman før 1. juli 2016 får berekna eit inndelingstilskott som bygger på inntektssystemet som gjeld no. Dersom basistilskottet vert redusert og/småkommunetilskottet så vil eit vedtak innan fristen sikre desse inntektene i 15 år framover.

Berekningar som er gjort av TF i tidlegare rapportar viser at inndelingstilskottet veger opp reduksjon i rammetilskottet. **Slik at totalt sett så vil den nye kommunen ha tilnærma dei same inntektene som kvar kommune hadde før samanslåing.** Unntaket er veksttilskottet som Lindås og Meland har. Det vil ikkje bli ivaretatt av inndelingstilskottet. På grunn av endringar i inntektssystemet så kan det bli endringar i inntektene sjølv om ein vel å fortsette som eigen kommune.

Den nye kommunen vil motta reformstøtte og støtte til eingongskostnadar. Dette kan for ein stor Nordhordland kommune bli totalt 80 mill kr. Desse ekstra midlane er **eingongsinntekter** og bør gå til omstillings og utviklingstiltak i den nye kommunen.

Ressursbruk

I ekspertutvalet sin rapport er stordriftsfordelar i ein større kommune diskutert.

For dei tenestene som skal ytast lokalt slik som i dag vil der i utgangspunktet ikkje vere nokon stordriftsfordelar. Det gjeld dei store tenestemråda som skule, pleie og omsorg og helse.

Andre tenester som i dag er samla på «råhuset» som byggesak, PPT, barnevern, landbruk, teknisk osv. Her kan det vere stordriftsfordelar, men der kan også vere stordriftsulemper ved at ting vert meir tungvint og byråkratisk.

Poenget er at ein ny kommune må kunne drifte desse tenestene innafør den totale ramma som har vore. Det kan skje omprioriteringar, men totalen bør vere den same.

I høve til administrasjon er der ein samanheng mellom storleik på kommunen og ressursbruk. Har difor tatt det i eit eige punkt.

I rapport 2015 er der ein gjennomgang av korleis ressursbruken er på dei ulike tenestane i kommunane basert på data frå KOSTRA.

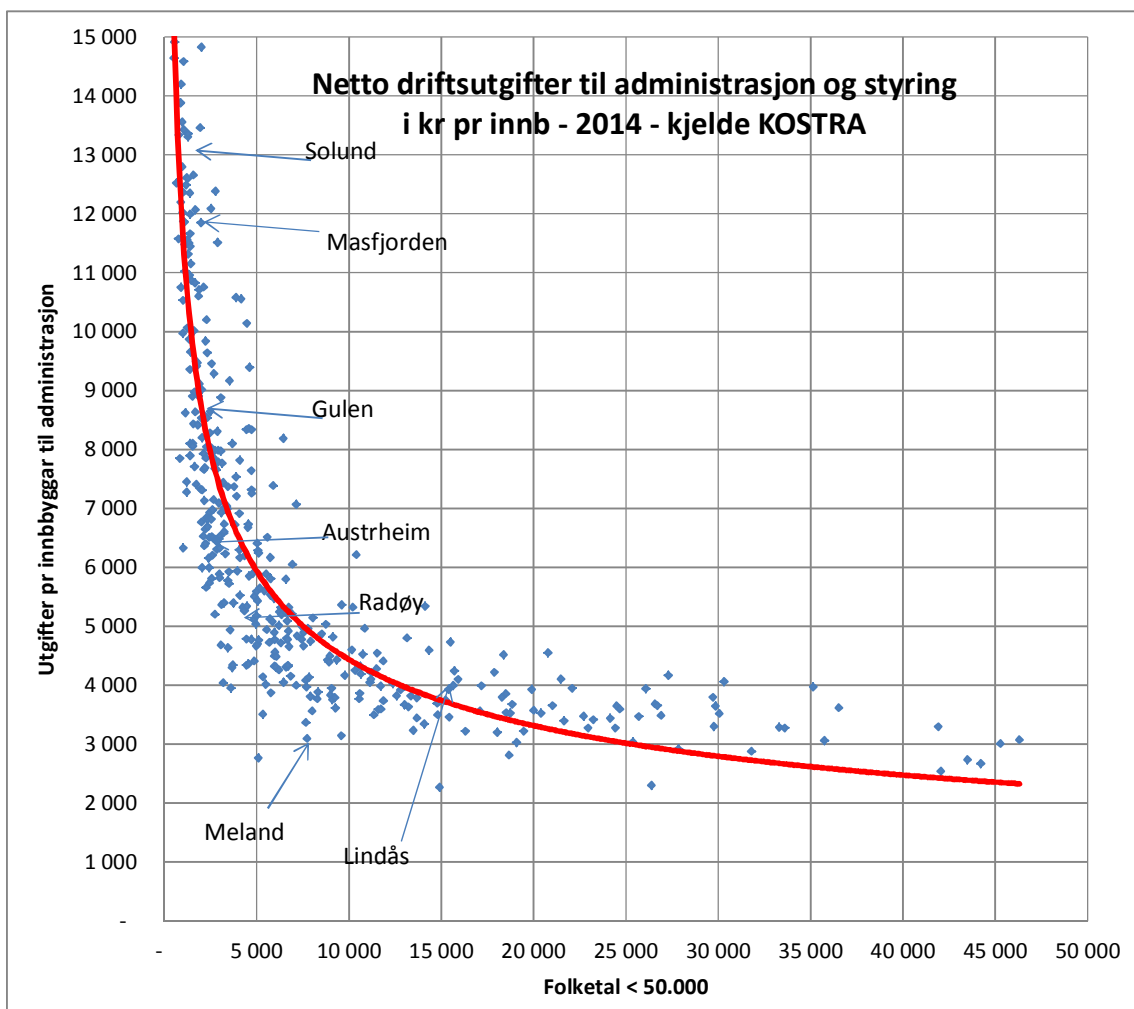
Administrasjon

I figuren under er der henta ut netto driftsutgifter til administrasjon pr innbyggjar sett i forhold til kommunestorleik. Det er naturleg nok ein fallande kostnad pr innbyggjar, men der er også store forskjellar mellom kommunar av same storleik. Når kommunen er større enn 15.000 innbyggjarar så vil ofte denne stordrifts effekten vere tatt ut.

Har også med ein tabell som viser nettoutgiftene til administrasjon i kommunane og pr innbyggjar.

Nordhordland vil bli ein kommune med 37.000 innbyggjarar om alle vert med. Netto kostnadane til administrasjon i ein slik kommune vil til vanleg vere ein plass mellom 3.000 – 4.000 kr pr innbyggjar.

Ressursbruk i 2014 - kjelde KOSTRA			
	Tal innbyggjarar	Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb	Netto i mill kr til administrasjon
1252 Modalen	378	27 672	10
1265 Fedje	563	16 764	9
1412 Solund	800	13 334	11
1266 Masfjorden	1 704	12 064	21
1411 Gulen	2 335	8 536	20
1264 Austrheim	2 856	6 302	18
1260 Radøy	5 014	5 174	26
1256 Meland	7 736	3 090	24
1263 Lindås	15 402	3 927	60
Totalt	36 788	5 420	199

Framtidige kostnader til administrasjon

For den nye kommunen bør eit naturleg 5-års mål vere at netto kostnadene til administrasjon er på eit nivå som er vanleg for tilsvarande kommunar. Denne innsparinga må ikkje gå til dei ordinære tenestene, men sjåast på som «friske midlar som den nye kommunen kan nytte til utviklingstiltak. På same måten som dei auka inntektene frå konsesjonskraft gir rom for utviklingsmidlar.

For ein kommune med 30.000 – 40.000 innbyggjar så har dei fleste kommunane administrasjonskostnadar pr innbyggjar mellom 3.000 – 4.000 kr.

Dei totale utgiftene er i 2014 til administrasjon 199 mill kr og det gir 5.420 kr pr innbyggjar. I ein ny kommune bør det kunne reduserast. I tabellen under er der satt opp ulike alternativ.

	Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr pr innb	Netto mill kr til administrasjon	Midlar frigitt til utvikling - mill kr
Nordhordland - uendra	5 420	199	
Nordhordland - alt 1	4 500	166	34
Nordhordland - alt 2	4 000	147	52
Nordhordland - alt 3	3 500	129	71

Med ei bevist haldning om at administrasjonsutgiftene skal ned så bør der vere realistisk å frigi 30 – 50 mill kr som årleg kan nyttast til utviklingstiltak. Dette vil ikkje skje i frå år 1, men der bør vere eit mål at innan fem år så skal ein vere der.

Bruken av dei frigitte midlane

Like viktig som å sikre innsparinga vil det vere å sikre at desse midlane ikkje går til ordinær drift. Det vil bestandig vere behov og gode formål å bruke desse midlane til. Forhandlingsutvalet bør vere tydeleg på at desse midlane skal gå til å bygge og utvikle den nye kommunen. Det vil også vere naturleg å sjå desse midlane i samanheng med dei auka konsesjonskraftinntektene.

Modell for dekning av engangskostnader i reformperioden (kroner).

Antall kommuner og innbyggere i sammenslåingen	0-19 999 innbyggere	20- 49 999 innbyggere	50- 99 999 innbyggere	Over 100 000 innbyggere
2 kommuner	20 000 000	25 000 000	30 000 000	35 000 000
3 kommuner	30 000 000	35 000 000	40 000 000	45 000 000
4 kommuner	40 000 000	45 000 000	50 000 000	55 000 000
5 eller flere kommuner	50 000 000	55 000 000	60 000 000	65 000 000

Reformstøtte

Kommuner som slår seg sammen vil få reformstøtte. Reformstøtten går til alle sammenslåtte kommuner med vedtak i reformperioden, med et minstebeløp på 5 mill. kroner per sammenslåing. Støtten er differensiert etter innbyggertall. Maksimalt beløp er 30 mill. kroner for de mest folkerike sammenslåingene. Utbetalingen blir gitt uten ytterligere søknad fra kommunene, og utbetales på tidspunktet for sammenslåingen.

Modell for reformstøtte i reformperioden (kroner).

Antall innbyggere i sammenslåingen	Reformstøtte
0-14 999 innbyggere	5 mill.
15 000- 29 999 innbyggere	20 mill.
30 000- 49 999 innbyggere	25 mill.
Over 50 000 innbyggere	30 mill.